

ELU PROJEKTI PORTFOOLIO

Projekti nimi (ELU veebilehel): Millised on hoiakud seksuaalse nõusoleku küsimise osas enne vastava seaduse muudatuse rakendumist Eestis?

Rühma nimi/nr: GRUPP 1 - SASSIS ELU, GRUPP 2 - PÄIKE

Juhendajad: Ilona-Evelyn Rannala, Külli Friedemann

Liikmed: Aleksandr Roms, Birgit-Gertrut Rosenberg, Carmee Lisette Pomerants, Inara Ein, Jekaterina Kiltšitskaja, Kati Undla, Ly-Marleen Tamme, Mirell Kõiv, Pirjelin Piirsalu, Raul Tökke, Triin Heinla, Vanessa Vaino

Projekti aruanne

Projekti lähteülesanne ja eesmärgikirjeldus

Projekti eesmärk on arutelude käigus mõista, millised on inimeste hoiakud ja mõtted nõusolekuseaduse rakendamisest Eestis ning jõuda soovituseni, kuidas teemaga parimal viisil edasi liikuda.

Seksuaalne nõusolek on oluline, ent paraku siiski väga välditud teema eesti ühiskonnas, mis peidab endas nii mitmeidki eriarvamusi, perspektiive ja arusaamatusi. Hetkel kehtiva seaduse järgi defineeritakse vägistamist tahtevastase suguühtena, mis on saavutatud ohvri tahte murdmisega kas jõu abil või tema abitut seisundit ära kasutades. Ent seadusest on välja jäetud olukorrad, mis ei ohusta küll inimest ennast, aga toimuvad siiski nõusolekuta. Seetõttu on sarnastes, tahtevastastes vahekordades kannatavad isikud jäänud vajaliku abita, mida neil väga tarvis oleks – seaduse silmis on ohvrid võrdsed inimestega, kes harrastavad konsensuslikku seksi.

ELU projekti tulemusena toimub semestri teises pooles töötuba, kus tutvustatakse esmaseid ELU käigus kogutud arutelude tulemusi ja soovitusi ning koostatakse esitlus

Eesti Seksuaaltervise Liidu 30 aastapäeva konverentsile. Samuti koostatakse vähemalt üks blogipostitus ja/või taskuhääling, mis avaldatakse seksuaaltervis.ee kaudu.

Meie rühmade roll oli koguda informatsiooni 18-30 ja 30+ aastaste vanusegruppide esindajatelt hoiakuid ja mõtteid nõusoleku seaduse rakendamise osas ning arutleda nõusoleku küsimise viiside kohta osalejate kogemuse põhjal. Mõlema grupi tulemused liideti kokku, et teha põhjalik analüüs.

Rollide jaotus grupis

Aleksandr Roms:

Projekti jooksul jõudsin täita erinevaid rolle. Täpsemalt vajaduse põhiselt ka koosolekute koordineerimine ja eestvedamine, vestlusringi promo materjalide kujundamine, vestlusringi positiivse õhkkonda toetamine ja juhtimine, teoreetilise raamistiku analüüs, kui ka esitluse esitamine.

Birgit-Gertrut Rosenberg:

Minu rolliks projektis oli "Sassis elu" rühmajuhina koordineerida aegu ja plaane nii juhendajate kui ka meie rühma ja projekti liikmetega. Vestlusringi jaoks otsisin ideid ajakirjandusest ja erinevatest teistest allikatest, et saada korralik ülevaade miks see projekt oluline on. Võtsin ühendust erinevate inimestega, kes oleksid huvitatud projektis osalemisest. Samuti osalesin vestlusringis ja aitasin kaasa arutelu arendamisel. Lisaks osalesin portfoolio koostamisel.

Carmee Lisette Pomerants:

Projekti jooksul sain enda teadmisi ja oskusi proovile panna erinevates rollides. Projekti algul lõin grupile Messengeri ühise chati infovahetamiseks ning osalesin aktiivselt aruteludes ja kohtumiste planeerimises ning sisustamises. Projekti algul võtsin enda peale tegevuskava koostamise ja rollide jaotamise. Seejärel koos Jekaterinaga võtsime enda peale vahenädala ankeedi koostamise ning lisaks osalesin ka valminud ettekande

esitlemisel ja tagasisidestamisel. Koos grupiga valmistasime ette töötoa ning minu rolliks oli seal toimuvat protokollida ja hiljem koostada analüüs koos peamiste järeldustega. Lisaks osalesin nii portfoolio kui ka lõpuesitluse koostamises ja ettekandmises.

Inara Ein:

Projekti alguses võtsin enda peale aruteluringi plakati kavandamise ning kutsekirjade koostamise. Võtsin aktiivselt osa aruteludest ning jagasin enda visiooni ja mõtteid kogu grupiga. Aruteluringis oli minu ja Ly-Marleeni roll teha osalejatele tutvustumänge ning luua mugav õhkkond. Lisaks aitasin elavamatel aruteluringi ajahetkedel protokollida. Pärast aruteluringi tegelesin tekstifaili (aruande) koostamisega. Võtsin enda peale tekstifaili ja kirjutamise süsteemi loomise ning seejärel ka kogu teksti visuaalse tausta kujundamise. Osalesin portfoolio koostamises.

Jekaterina Kiltšitskaja:

Projekti raames oli minu roll korraldada arutelusid ning analüüsida kogutud informatsiooni. Minu arvates olid ühtsus ja valmisolek teineteist kuulata meie ühise töö võtmetegurid. Jagasime teadmisi ja kogemusi, mis soodustas andmete sügavamalt ja terviklikumat analüüsi. Ühised jõupingutused võimaldasid meil saavutada probleemi tervikliku mõistmise ja välja töötada andmetele toetuvad ettepanekud. Ma osalesin aktiivselt projekti töötoa ettevalmistamises ja läbiviimises, mõtlesin välja küsimusi stsenaariumipõhiseks mänguks ning täitsin koos Vanessaga juhi rolli. Koos Carmee Lisette'iga koostasime osalejatele ankeedid ning pärast töötuba tegelesin osalejatelt tagasiside kogumisega. Samuti püüdsin aktiivselt osaleda projekti portfoolio koostamises.

Kati Undla:

Meie rühmas ei jaotatud konkreetseid rolle peale grupivanema, kes suhtles otse juhendajate ja ELU koordinaatoritega ning esitas õigel ajal dokumendid. Väga huvitav oli teha koostööd kõigis ülesannetes ja etappides nii oma rühmas kui kogu

projektimeeskonnas. Võtsin aktiivselt osa aruteludest ja panustasin vestlusringi planeerimisse oma teadmiste ja nõuannetega. Töötoa läbiviimisel panin arutelu mõtteid kirja koos Mirelliga. Analüüsisin tulemusi ja koondasin järeldusi esitluse jaoks. Panustasin kõikide aruannete ja dokumentide koostamisse, eelkõige keelelise toimetamisega.

Ly-Marleen Tamme:

Osalesin nii grupi kui ka rühma kohtumistel. Koos rühmaliikmetega arutasin teema üle, mõtlesin küsimusi, mida võiks vestlusringis küsida ja aitasin kaasa töötoa planeerimisele. Lugesin teemakohast materjali ja töötasin läbi erinevaid teemaga seotud allikaid. Aitasin koostada vahenädala kokkuvõtet ja esitlust. Samuti osalesin esitlusel. Töötoa läbiviimisele eelnevalt oli minu ja Inara ülesanne välja mõelda erinevaid tutvumismänge, mida osalejatega enne arutelusid teha. Viisime koos tutvumismängud läbi. Sellele järgnes töötoa tulemuste esitlus juhendajatele, mille esitlesime oma rühmaga Zoomis. Lisaks andsin oma panuse blogi ja portfoolio kirjutamisse.

Mirell Kõiv:

Võtsin aktiivselt osa grupi kohtumistest, aruteludest. Aitasin koostada vestlusringi plaani, vahekokkuvõtte ankeeti (peamiselt rühma vahetulemuste osa), vahekokkuvõtte esitlust (vahetulemused), mille alla läks loomulikult ka selle ettekandmine. Vestlusringi päeval oli minu rolliks panna kirja tulemusi ning neid hiljem analüüsida. Koostasın põhjaliku protokollı, mille põhjal oli hiljem hea teha järeldusi ja vaadata, millised olid osalejate soovitusel, nägemused ja ettepanekud. Osalesin portfoolio ja tekstifaili (blogi) koostamises.

Pirjelin Piirsalu:

Pidasin järke tähtsatel kuupäevadel ja tähtaegadel. Koordineerisin rühma tegevust, jaotates välja rolle ja ülesandeid. Koostasın ja vormistasın vajalikke dokumente, kaasa arvatud aruteluringi kava. Koostasın registreerimisvormi ning jälgisin selle täitmist, võtsin ühendust osalejatega. Kandsın aruteluringis sissejuhatavat, juhtivat ja kokkuvõtja rolli.

Raul Tõkke:

Mõtlesin välja meie grupile nime "PÄIKE". Antud ELU projektis jagasin oma mõtteid kuidas läbi viia küsitlus enne konkreetse seaduse vastuvõtmist Eestis, võtsime Carmee Lisettega enda peale teha põhjalik protokoll läbiviidud küsitlusel 30+ aastaste inimestega ning lisada protokoll tulemused meie projekti lõpparuandesse.

Triin Heinla:

Esmalt olin grupis, kus pidime ette valmistama vestlusringi (küsimused) 18-30 aastastele noortele. Selles grupis oli grupijuht Birgit, ette valmistamisel jagasime küsimused võrdselt ning panustasin vastamisel ning mõne lause puhul ka teksti toimetamisel. Osalesin meie online koosolekutel aktiivselt ning pakkusin ideid ning otsisin teemakohast materjali. Töötoas jaotasime rollid nõ kaasarääkijateks ja protokollijateks. Mina olin kaasarääkija ning tõin seal lauale punkte, mis minu arvates aitasid osalejatel näha olukordi mitmetahulisemalt. Hiljem jagunesime jälle kaheks- esitluse ja blogiga tegelejad, kus tegelesin blogiga ning lõin meile ka Messengeri vestlusgrupi.

Vanessa Vaino:

Projekti käigus osalesin kõigil kohtumistel juhendajatega ning grupiliikmetega. Minu ülesandeks oli vastutada grupp Päike vahenädala kokkuvõtte esitluse eest. Töötoale eelnevalt aitasin küsimuste ja stsenaariumite välja mõtlemisel, lisaks panustasin organisatorsetes küsimustes. Lisaks oli minu ülesandeks koos Jekaterinaga töötoa ehk aruteluringi läbiviimine- aruteluringi korraldusliku poole selgitamine osalejatele, küsimuste ja stsenaariumite esitamine ning diskussiooni juhtimine.

Probleemi olulisus, kirjeldus ja meetodite valik

Eesti seksuaalkuritegude statistika näitab mitmeid murettekitavaid trende. 2022. aastal registreeriti Eestis 626 seksuaalkuritegu, mis on võrreldes eelnevate aastatega tõusuteel. Näiteks 2021. aastal registreeriti 555 seksuaalkuritegu (Siseministeerium, Statistikaamet). Enamik neist kuritegudest on seotud laste seksuaalse väärkohtlemisega, mis moodustab ligikaudu 70% kõikidest seksuaalkuritegudest (Statistikaamet). Samuti on oluline märkida, et seksuaalkuritegude tegelik arv võib olla veelgi suurem, kuna paljud ohvrid ei teata

juhtumist ametivõimudele erinevatel põhjustel, sealhulgas hirmu ja häbi tõttu. Lisaks leidsime, et on oluline ka paarisuhtes arvestada oma partneri olukorraga ning enne vahekorda kindlaks teha, kas partner on selleks emotsionaalselt, psühholoogiliselt ja füüsiliselt valmis ja nõus. Seksuaalkuritegude statistika aitab mõista probleemi ulatust ja vajadust tõhusate ennetus- ja toetussüsteemide järele. Selle teema arutamine ja teavitustöö tegemine on oluline, et suurendada teadlikkust, pakkuda ohvritele vajalikku tuge ja ennetada selliste kuritegude toimepanemist tulevikus.

Probleem on oluline mitmel põhjusel. Seksuaalne nõusolek on fundamentaalne inimõigus. Iga inimene peaks saama ise otsustada, millal ja kellega nad soovivad seksuaalsuhtesse astuda. Arutelu ja hariduse kaudu saab suurendada teadlikkust sellest, mis on nõusolek, kuidas seda anda ja saada, ning miks on oluline seda austada. See aitab vähendada seksuaalse vägivalda juhtumeid ja tagada, et kõik osalejad tunnevad end turvaliselt ja austatuna.

Lisaks tagab seksuaalse nõusoleku teemade käsitlemine haridussüsteemis parema teadmiste kvaliteedi. See aitab noortel mõista oma õigusi, kohustusi ja vastutust. Lisaks sellele aitab hariduses käsitletu ennetada seksuaalvägivalda, õpetades noortele selgeid piire ja austust teiste inimeste vastu. Lisaks suurendab see teadlikkust seadusandlikest aspektidest, mis on seotud seksuaalse nõusolekuga.

Kindlasti aitavad arutelud ja teavituskampaaniad muuta kultuurilisi norme ja hoiakuid, mis võivad õigustada või soodustada seksuaalset vägivalda. Kõige suurem sihtmärk on läbi seadusemuudatuse parandada ligipääsu ohvrit toetavale õigusabile. Teadlikkuse tõstmine võib julgustada ohvreid abi otsima ja toetust saama. Lisaks saab arutelu viia selgemate seaduste ja rangemate karistuste kehtestamiseni seksuaalkuritegude puhul.

Seksuaalse nõusoleku teemalise projekti raames enne seadusandluse muudatusi tehti tööd erinevate elanikkonnagruppide ja organisatsioonidega, mis võimaldab valgustada laia spektrit vaateid ja lähenemisi sellele teemale. Peamine eesmärk on parandada ühiskondlikku arusaama ja õigusosalast teadlikkust seksuaalse nõusoleku kohta.

Meie projekti eesmärgiks on mõista, millised on inimeste hoiakud ja mõtted nõusolekuseaduse rakendamisest Eestis. Selleks viisime läbi kaks töötuba, kuhu kutsusime kõiki 18-30 ja 30+ aastaseid inimesi, kes soovivad oma arvamust avaldada ja meiega seksuaalsest nõusolekust rääkida. Ühel rühmal oli vanusegrupiks 18-30 aastased, kes võiksid teada seksuaalsest nõusolekust nüüdisaegsel tasandil ja teisel rühmal oli 30+ aastased, et võrrelda tulemusi vanusegruppide vahel. Töötoa kohtade arv oli piiratud 11 inimeseni, et suudaksime juhtida töötoa protsessi ja saaksime vastuseid üles märkida oma võimete piires.

Töötoa ettevalmistuseks läbisime lipusüsteemi kohta ESTL ja Olga Gerassimneko poolt ning töötasime läbi juhendajate poolt antud kirjanduse, mis hõlmasid endas seksuaalse nõusoleku teemasid, kuidas läbi viia töötubasid ja arutelusid ning kuidas luua ühendust nii grupi liikmetega kui ka publikuga. Küsimused valmistasime ette nii kirjanduse põhjal kui ka ekspertidega suheldes. Samuti kasutasime erinevaid vahendeid nagu kaardid ja videod, mis näitasid erinevaid juhtumeid, kus tekivad küsimused seksuaalse nõusoleku teemal, et kaasata töötoas osalejaid ning mis muuta vestlused huvitavamaks. Sõlmisime osalejatega ka kokkuleppe, et kõik millest me räägime jääb anonüümseks ja osalejate ning korraldajate vahele. Ühine kokkulepe lõi usaldusväärse ning avatud keskkonna, kus osalejad ei pidanud muretsema delikaatsete teemade arutamist. Töötubadega ühines ka üks meie juhendajatest, kes jälgis töötoa läbiviimist ja aitas arutelus kaasa.

Tegevuste kirjeldus ja sidusgruppideni jõudmine

Antud projekt algas tutvumise ja rühmade moodustamisega. Sellele järgnes teemaga tutvumise ja info otsimise faas. Töötubade ettevalmistus oli kahes rühmas jaotatud ja igaüks sai endale sellega seonduva ülesande. Selleks, et töötoa tegemiseks valmis olla kutsuti meile rääkima kaks eksperti Eesti Seksuaaltervise Liidust. Töötuba koosnes tutvumisest ja jäälõhkumis ülesannetest; teema selgitamisest; juhtumite arutelust; üldiste küsimuste arutelust ja kokkuvõttest. Pealt töötuba toimus kokkuvõtlik esitlus juhendajatele.

Seksuaalse nõusoleku teemalise projekti raames enne seadusandluse muudatusi tehti tööd erinevate elanikkonnagruppide ja organisatsioonidega, mis võimaldab valgustada laia spektrit vaateid ja lähenemisi sellele teemale. Peamine eesmärk on parandada ühiskondlikku arusaama ja õigusosalast teadlikkust seksuaalse nõusoleku kohta.

Projekt kaasas aktiivselt eri vanuses inimesi. Üks rühmadest töötas sihtrühmaga vanuses 18 kuni 30 aastat ning teine vanuses 30+. Tähelepanu pööratakse noortele, kuna nad on kõige avatumad muutustele arusaamades ja uute sotsiaalsete normide kujundamisele. Samas ei tohi unustada ka vanemate generatsioonide esindajaid, kes kannavad teatud ühiskondlikke väärtusi ja omavad ühiskonnas autoriteetset ja tugevat mõju ning kasvatavad noori oma arusaamade järgi.

Projekti jätkusuutlikkus

Meie projekt „Millised on hoiakud seksuaalse nõusoleku küsimise osas enne vastava seaduse muudatuse rakendumist Eestis?“ keskendub pikaajalisele koostööle Eesti Seksuaaltervise Liiduga, mis võimaldab algatatud muudatusi ja meetodikaid jätkusuutlikult toetada ja arendada. See organisatsioon võtab enda peale peamise koordinaatori rolli projekti rakendamisel ja toetamisel pärast selle lõppemist.

Projekti jätkusuutlikkuse tagamiseks on kavandatud:

- 1) Materjalide integreerimine programmidesse. Eesti Seksuaaltervise Liit kasutab projekti raames välja töötatud materjale koolituste ja teavituskampaniate jaoks, mis on suunatud üldsuse teadlikkuse tõstmisele seksuaalse nõusoleku teemal.
- 2) Organisatsioon võib korraldada koolitusseminare oma töötajatele ja vabatahtlikele, et nad saaksid uusi meetodikaid ja lähenemisviise oma töös tõhusalt kasutada.
- 3) Organisatsioon võtab enda peale ka projekti tulemuste avaliku esitamise ülesande meedia kaudu ja professionaalsetel platvormidel, mis tagab teabe ja teadmiste edasise leviku.

- 4) Võimalusel jagame soovitusi ka Haridus- ja Teadusministeeriumile, et nad lisaksid asjakohase info seksuaalnõusoleku kohta ka sobiva aine (perekonna-, seksuaaltervise- või ühikonnaõpetuse) osana riiklikku õppekavva.

Selline lähenemine tagab mitte ainult projekti pikaajalise mõju Eesti ühiskonnale, vaid garanteerib ka selle asjakohasuse ja rakendatavuse muutuvates sotsiaalsetes ja seadusandlikes tingimustes.

Tulemuste kokkuvõte ja lisad

Projekti raames viisime läbi kaks töötuba-vestlusringi vanusegruppidele: 18-30 aastased 11.aprillil ja 30+ aastased 04.aprillil. Osalejate arvuks oli planeeritud maksimaalselt 11 inimest, kuna teema on pigem ebamugav ja me ootasime osalejatelt eelkõige õige avatust. Esimeses töötoas osales 5 noormeest ja 5 neidu ning teises 4 meest ja 3 naist. Kokku oli osalejaid 17, lisaks 12 rühmaliikmele ja 2 juhendajale.

Mõlemas vestlusringis jäi kõlama arvamus, et praeguse seadusandluse peab muutma nõusolekupõhiseks ning seksuaalvägivalda tuleb tõsisemalt suhtuda. Oldi kindlal üksmeelel, et teadlikkust tuleb kasvatada ning seksuaalsuse ja nõusoleku teemadel tuleb avatult ja varakult rääkida, sest nii kodus kui koolis räägitakse sellest pigem vähe või üldse mitte.

Nooremas vanusegrupis tuli selgelt välja, et koolis puudutatakse teemat põgusalt rasestumise vältimise ja kondoomi kasutamisega seoses. Pigem räägitakse sõpradega vabalt ja otsitakse infot sotsiaalmeediast, aga mitte õpetajatelt ja vanematelt. Ka vanemas vanusegrupis tehti ettepanek korrektseks seksuaalkasvatuseks, mis tõenäoliselt aitaks murda stereotüüpe ja vähendada seksuaalkuritegevust ning julgustaks ohvriks langenuil pöörduda abi saamiseks.

Üksmeelselt oldi ka seisukohal, et seksuaaltervisest ja -käitumisest tuleb rääkida ja see on normaalne, rohkem peaksid sõna võtma ka meesterahvad.

30+ vanuses osalejad töid probleemina välja alkoholi, et alkoholi tarvitamise kultuur loob silla seksuaalvägivallani. Noorematel oli kindel arvamus, et ebakaines olekus ei seksita, sest niigi on raske aru saada millal teine pool ei soovi seksida ja kunagi ei saa aru kui purjus ta on ning vaikimine ei ole pigem nõusolek.

Just nooremate osalejate arvates on igati õige mitu korda üle küsida, et olla vastuses kindel ja ei ütlemine on ka õige.

Meie ettepanekud ja ideed - õppekava koolis peaks varakult sisaldama seksuaalsuse teemasid, enne kui hormoonid möllama hakkavad. Lapsed peaksid õppima kehaosasid õigete nimetustega. Algne seksuaalõpetus võiks alata varasemas koolieas (eakohasel tasemel). Kõik algab tegelikult varases eas - kodus peaks olema põhimõte: lapsel tekib küsimus - lapsevanem vastab, st ka lapsevanemaid tuleb õpetada. Peab õpetama noori julgelt EI ütlemata ja kuidas vastusega arvestada, endaga toime tulla. Luua kampaaniaid jm algatusi seksuaalnõusolekust rääkimise normaliseerimiseks. Kinnistada hoiakut, et ei seksi inimesega, kes ei suuda adekvaatselt öelda, et ta on sellega nõus. Mehed kõneisikuteks, mitte ainult naisõiguslased ja seadusloomesse kaasata eksperte. Muuta seadust.

Projekti tegevuskava

Tegevused	Tähtaeg	Vastutaja(d), teostaja(d)
Projekti üldkohtumine, rühmade formueerimine; projekti tutvustamine, üldine ajakava raamistik.	22.02.2024	Juhendajad ja kõik rühmaliikmed
Rühma eesmärkide ja tegevuste kokkuleppimine ning rühmavanema valimine	22.02.2024	Kõik projekti liikmed
Rühmale Messengeri grupi loomine ja	22.02.2024	Carmee Lisette, Triin

vestluse algatamine		
Teavituste, plakati ja registreerimisvormide koostamine	22.04.2024-13.03.2024	Inara, Pirjelin, Aleksandr
Projekti meeskonna ja juhendajate kohtumine ekspertidega	07.03.2024	Kõik projekti liikmed
Rühmade kohtumine, teavituse ja registreerimise vormi kinnitamine	12.03.2024	Kõik
Vahekokkuvõtte esitluse ettevalmistus	12.03.2024-14.03.2024	Carmee Lisette, Jekaterina, Vanessa, Pirjelin
Vahekokkuvõtte esitus	25.03.2024; 27.03.2024	Kõik projekti liikmed
Töötoa nr 2 ettevalmistamine	25.03.2024	Pirjelin, Birgit, Triin, Mirell, Kati, Aleksandr
Töötoa nr 1 ettevalmistamine	14.03.2024	Carmee Lisette, Jekaterina, Vanessa, Raul, Inara, Ly-Marleen
Töötoa nr 1 läbiviimine	4.04.2024	Carmee Lisette, Jekaterina, Vanessa, Raul, Inara, Ly-Marleen
Töötoa nr 1 analüüs	7.05.2023	Carmee Lisette, Raul

Töötoa nr 2 läbiviimine	11.04.2024	Pirjelin, Birgit, Triin, Mirell, Kati, Aleksandr
Töötoa nr 2 analüüs	12.04.2024-24.04.2024	Mirell ja Kati
Juhendajatega tagasiside Zoomis ja saadud tulemuste esitlus	25.04.2024; 28.05.2024	Kõik liikmed
Portfoolio koostamine	mai 2024	Birgit, Carmee Lisette, Kati
Lõpuesitluse ettevalmistused	mai 2024	Birgit, Carmee Lisette, Pirjelin, Vanessa, Kati, Aleksandr
Lõpuesitlus	16.05.2023	Kogu rühm

Meediakajastus

Meedias kajastub meie projekt blogipostitusena Seksuaaltervise Liidu veebilehel. Blogipostitus annab ülevaate meie projekti eesmärgist, sisust, tegevustest ja ka sisendist, miks seda teemat on oluline kajastada. Lisaks jagavad tiimi liikmed blogipostitust oma isiklikes sotsiaalmeediakanalites. Blogipostituse leviku suurendamiseks kasutame hästage:

#Seksuaaltervis #Nõusolek #Uuring #Teadlikkus #Seksuaalõigus

Lisaks valmib projekti käigu ja tulemuste kohta esitlus Seksuaaltervise Liidu 30 aastapäeva konverentsi tarbeks.

Õpikogemuse refleksioon

Aleksandr Roms:

Antud projekti kogemus aitas mulle paremini aru saada, kuidas peaks olema üles ehitatud süstemaatiline projekti töö. Esiteks on äärmiselt oluline kohe tekitada kiire ja täpset infovahetus välja. Teiseks, on väga oluline näidata initsiatiivi ja olla julge vajadusel võtta enda peale eestvedamist. Projekti teemakohele, olen saanud probleemi sügavamalt tausta, selle juured ja kuhu suunda peaks liikuma, et probleemi saaks kunagi lahendada. Lisaks oli hea meel osaleda koos väga erineva eriala inimestega ja jagada nendega kogemusi.

Birgit-Gertrut Rosenberg:

Projektis osalemine andis mulle kinnituse sellest kui oluline on rääkida seksuaalsest nõusolekust igale vanusegrupile, et jõuda seksuaalse nõusoleku seaduse vastuvõtmiseni. Samuti sain aru kuidas aruteludesse nõusoleku osas tuleks kaasata laialdaselt ka mehi, sest peamiselt on meie ühiskonnas sõna võtnud sellistel teemadel naised. Antud projekt andis mulle ka spetsiifilisi teadmisi nõusoleku ja ohtude osas mida võib kogeda ning kuidas sellistes olukordades reageerida. Projektis kaasatud osalejate lood ja arvamused olid huvitavad ning pani mind mõtlema kuidas just selliseid teemasid ühiskonnas edasi arendada.

Carmee Lisette Pomerants:

Projektiga liitudes oli minu peamine eesmärk saada konkreetsemat sisendit enda lõputööle ning rakendada enda juriidilisi- ja töölaseid teadmisi. Töötades õigusasutuses, mis tegeleb kuritegude menetlemisega, ei ole mulle võõrad ka seksuaalkuriteod. Kindlasti on minu tööalastes huvides seaduse positiivne muudatus. Selleks, et muuta seadust on oluline mõista, milline on ühiskonna vajadus ja seisukoht konkreetse muudatuse eel. Leian, et käesolev projekt aitas oluliselt kaasa mõistmisele, kus me hetkel ühiskonnana käesoleval hetkel oleme. Projekt aitas mul näha õiguspraktikute seisukohtade kõrval ka ühiskonna väärtuseid ja hoiakuid erinevates vanusegruppides, tänu millele mõistan nüüd

varasest enam, miks on oluline ühiskonnas seksuaalsusega seotud teemadel rääkida. Projekt avardas mu silmaringi ja teadmiste pagasit, lisaks sain tänu projektis osalemisele lõputöö jaoks kasulikke allikaid. Vähem oluliseks ei saa pidada suhtlust erinevate erialade esindajatega ning seeläbi tulevikuks kasulike tutvuste loomist.

Inara Ein:

Projektiga liitudes oli minu eesmärgiks enda kogemuste ja mõtete jagamine. Lisaks soovisin anda kogu teemale sisendit läbi põhikooli õpetaja silmade. Sain jagada kitsaskohti, mis puudutavad eelkõige alaealisi ning seksuaalharidust koolides. Projektis osalemine andis mulle võimaluse enda mõtteid jagada, näha teisi vaatenurki ning oponeerida erinevate mõtete ja väidetega. Projektis osalemine andis mulle julgust selle teemaga rohkem tegeleda oma igapäevases töös. Sain sealt kaasa palju mõtteid ja olulisi uusi mõtteid, millest võiks just põhikooli lastega vestelda. Projekt avardas kindlasti minu silmaringi ning pani mind rohkem läbi mõtlema, kuidas ma end erinevates olukordades väljendan. Lisaks nägin erinevate erialade seoseid antud teemaga.

Jekaterina Kiltšitskaja:

Liitudes ELU projektiga teemal "Millised on hoiakud seksuaalse nõusoleku küsimise osas enne vastava seaduse muudatuse rakendumist Eestis?", taotlesin ma süvendatult uurida seda teemat, kuna see on tihedalt seotud minu magistratuuri erialaga üldpsühholoogias ja minu tööga Tallinna Naiste Kriisikodus. Töötades vägivallaohvritega ja nõustades erinevates psühholoogilistes küsimustes, mõistsin, kui oluline on seksuaalse nõusoleku teemade arutelu ühiskonnas nende juhtumite ennetamiseks. Projektis osalemine andis mulle unikaalse võimaluse rakendada oma akadeemilisi teadmisi ja professionaalset kogemust ühiskondlike suhtumiste uurimiseks ja praktiliste soovituste väljatöötamiseks.

Minu roll projektis seisnes arutelude korraldamises ja kogutud informatsiooni analüüsimises. Loodan, et tänu oma kogemustele nõustamisel ja psühhoterapiarühmade juhtimisel suutsin anda olulise panuse arutatava teema emotsionaalsete ja psühholoogiliste aspektide mõistmisse. Kogemus töötamisest grupis selle küsimuse raames osutus samuti väga väärtuslikuks, kuna meie projekti osalejatel oli väga erinev taust: erinevad professionaalsed valdkonnad, erinevad vanused, erinevad kogemused,

erinevad vaated. Kuid me suutsime alati kokku leppida, jaotada rolle ja vastutust projekti konkreetsete osade eest, lähtudes isiklikest eelistustest ja tugevatest külgedest. Ühtsus ja valmisolek teineteist kuulata olid meie ühise töö võtmetegurid. Jagasime teadmisi ja kogemusi, mis soodustas andmete sügavamat ja terviklikumat analüüsi. Ühised jõupingutused võimaldasid meil saavutada probleemi tervikliku mõistmise ja välja töötada andmetele toetuvad ettepanekud.

Kati Undla:

Mina liitusin projektiga, et olla kursis seksuaalkäitumise teemaga, et ma saaksin olla vääriline vestluspartner oma õpilastele vanuses 16+ ja oma teismelistele lastele. Kuna ma ise pole oma kooliajal seksuaalkasvatust saanud ja ainult elu on õpetanud, siis on hea, et ELU projekt võimaldas ennast kurssi viia hoiakutega ja arusaamadega ning ma saan enesekindlalt arutleda eluliselt olulistel teemadel. Projektis sain aimu noorte keelekasutusest, hoiakutest ja mõtetest seksuaalkasvatuse, nõusoleku küsimise ja andmise osas. Ma julgen nüüd palju rohkem ja avatumalt arutleda nii oma õpilastega kui isiklike lastega nendel teemadel. Kuna õpetan ka rahatarkust ja rahast ei tohtinud minu lapsepõlves samuti rääkida nagu seksiga seonduvast, siis nüüd saan enesekindlalt tuua paralleele, et peame ka seksuaalkäitumisest avatult rääkima. Varasemalt ma pigem vältisin seda teemat õpilastega arutlemisel. Ma tajusin oma rühmas väga head grupidünaamikat, mille põhjuseks on tahe õigeaegselt ülesandeid täita, vastutus- ja kohusetunne ning pikalt tegevuste ette planeerimine ja mõtestamine. Täna kõiki projektimeeskonna liikmeid suurepärase koostöö ja teistega arvestamise eest ja juhendajaid, kes mind projekti valisid ning seeläbi andsid mulle selle võimaluse. Ma loodan, et samasisulisi projekte tuleb veel ja ühel heal päeval me räägime eluliselt olulistest asjadest täiesti vabalt.

Ly-Marleen Tamme:

Projektis osalemine arendas väga palju silmaringi ja andis uusi teadmisi. Kuna teema on selline, mis kahjuks pole veel ühiskonnas väga normaliseeritud, siis oli tohutult huvitav kuulata erinevate poolte arvamusi seadusemuudatuse kohta. Töötoa korraldamine õpetas, kuidas võiks inimestega seksuaalsusega seotud teemadest rääkida. Muidugi oli

õppimiskoht väiksemas (oma rühm) ja suuremas (terve grupp) grupis töötada ja kõigi arvamusi ära kuulata. Kahtlemata andis see projekt väga palju uusi teadmisi, alates sellest, kuidas seadused praegu seksuaalset nõusolekut defineerivad ja milline on planeeritav muudatus, kuni selleni, kuidas muuta ebamugavatest teemadest rääkimine mugavamaks (reeglite kasutamine jne). Arutelud olid tohutult huvitavad ja samuti olen nii rahul osalejatega, minu hinnangul täpselt õige arv inimesi, kes kõik töid kaasa oma arvamused ja kogemused. Kokkuvõttlikult tänan juhendajaid, kes osavad teemast nii hästi rääkida ja kutsuvad huvitavaid külalisi. Samuti ütlen aitäh väga lähedale grupile Päike, kõik olid nii tublid ja andsid oma panuse selle projekti õnnestumisse.

Mirell Kõiv:

Projektis osalemise kogemus oli kindlasti positiivne. Minu eesmärgiks oli teada saada, millised on teiste inimeste hoiakud ja mõtted seoses nõusolekuseadusega. Samuti huvitas mind see, kuidas on mõistetav sõna nõusolek erinevatele vanuserühmadele. Isiklik eesmärk oli panna ennast proovile ja suhelda võõraste inimestega, sest tihtipeale jääb julgusest puudu. Võin öelda, et olen kindlasti ise nüüdseks enesekindlam ja avatum sellistel teemadel vestlemisel. Arutelu käigus tuli välja igasuguseid erinevaid vaatenurki ja mind üllatas, et ka mehed olid meie vestlusringis üsna avatud ja töid ka ise välja, et Eesti ühiskonnas peaks sellest teemast rohkem rääkima. Positiivselt üllatusin siis, kui noorem vanusegrupp ütles, et konkreetselt ja otse nõusoleku küsimine on okei ja ei ole vaja häbeneda või karta, et see rikuks kogu õhkkonna. Noored räägivad üldiselt seksist vabalt, kuid oma vanematega neid teemasid väga pole arutatud. Ollakse arvamusel, et algne seksuaalõpetus võiks alata juba varasemas koolieas (eakohasel tasemel).

Pirjelin Piirsalu:

Liitusin projektiga peamiselt isiklikust huvist, tuginedes värsketele kokkupuudetele Seksuaaltervise Liidu esindajatega. Õppisin projekti jooksul palju – näiteks polnud ma varasemalt teadlik nõusolekut käsitlevast seadustikust Eestis ega lipusüsteemist. Aruteluringi planeerimine võimaldas omandada uut infot delikaatsete vestluste korraldamisest ja läbiviimisest ning julgustas mind rohkem edaspidi sarnastel teemadel ka vestlema. Tiimis töötamine osutus samuti õpetlikuks, sealjuures see, et kui oluline on

ülesannete ja rollide kohene ära jagamine, et ennetada olukorda, kus üks teeb väga palju ja teine justkui mitte midagi. Olen õnnelik, et valisin just selle ELU projekti ning võtan sellelt kindlasti kaasa mitmeid õppetunde koguks eluks.

Raul Tökke:

Projekti käigus sain aru kui palju on Eestis veel vajakajäämisi kohtusüsteemis seksuaalkuritegude avastamisel ja ohvrite sõnaõiguse mõjust. Ma tunnen, et mehena peaksin näitama ka teistele meestele eeskujul sellistel teemadel aktiivselt kaasa rääkida ja oma toetavat poolehoidu naiste suhtes intensiivsemalt üles näitama. Tõsisemalt hakatakse selle probleemiga seadusandluses tegelema kui naiste kõrval ka mehed seda valjuhäälselt nõudma hakkavad. Siis ilmselt saadakse alles aru antud olukorra tõsidusest, millest praegu veel arusaam päris puudulik on. Selles projektis osalemisega sain juurde kogemuse grupitööga tegelemisel üldiselt kui ka protokollide kirjutamisest ja analüüsimisest spetsiifilisemalt, mis oli väga positiivne kogemus. Sain aru ka sellest, et seksuaalse nõusoleku seaduse vastuvõtmise on veel pikk maa minna ning sellega peaks ka peale ELU projekti lõppu aktiivselt edasi tegelema, et soovitud tulemuse poole progress aktiivselt edasi areneks.

Triin Heinla:

Nautisin erineva taustaga inimestega koostööd. Huvitav oli tegeleda teemaga, mida ühiskonnas veel tabuteemana nähtakse ning informatiivne oli kuulda "lipusüsteemist". Samuti sain reflekteerida enda kogemuste osas - mõistsin, et seksuaalnõusolek ei ole kindlasti midagi must- valget, vaid on palju pooltoone. Huvitav oli kogeda natuke kaootilist grupidünaamikat ja kuidas mõnedele meeldis panustada teemade algatajatena ja teistele arendajatena. Samuti oli tore näha, et kõik said tugevusi meeskonnas kasutada ning kõik laabus üsna loomulikult. Olin positiivselt üllatunud, et saime töötuppa nii palju avatud noori. Ka mina olin üllatunud, kui palju noormehi tänapäeval seksuaalteemadega kursis on. Kohati tunnen, et vanusegrupp meie korraldatud töötoas oleks võinud varieeruvam olla (enamasti alla 23). Projekti eeltutvustusel pandi meie meetod küsimuse alla pidades seda riskantseks, seega oli tore näha et kartusteks polnud põhjust ning tugevaid emotsioone ja konflikte arutelu käigus ei tekkinud.

Vanessa Vaino:

Antud projekt oli minu jaoks hindamatu kogemus. Minu eriala on väga teoreetiline ning enamjaolt puutun selliste teemade puhul kokku pigem statistika ja teooriaga. Sellest tulenevalt oli väga hariv ja huvitav tegeleda praktilise poolega. Projekti haripunktiks oli minu jaoks vestlusring, mille viisime läbi 30+ inimeste seas. Just minust vanemate inimeste perspektiiv seksuaalsuse, seksuaalse nõusoleku ja seksuaalhariduse osas avardas mu mõtlemist ning ka kinnitas teatud murekohti. Seetõttu sai ka kinnitust minu seisukoht, et seksuaalse nõusoleku seadus vajab vastu võtmist ning rakendamist. Kindlasti tulevad saadud teadmised ja kogemused kasuks nii erialaselt kui eraeluliselt. Lisaks oli väga meeldiv teha koostööd erinevas vanuses ja erinevate erialade tudengitega, sest ma õppisin palju grupitöö edukast koordineerimisest.

Kasutatud kirjandus:

- Euroopa Nõukogu Istanbuli konventsioon
- Ilona-Evelyn Rannala ja Katrin Karu koostatud Õppematerjal “Usalduse ehitamine (töös) noortega ja koostöös kolleegidega”;
- BettyMartin.org - “The Wheel of Consent”.
- Feministeeriumise avaldatud Elise Rohtmetsa artiklid: “Kuidas mõelda seksuaalsest nõusolekust? 1. osa. Mis üldse on nõusolek?”, “Kuidas mõelda seksuaalsest nõusolekust? 2. osa. Seksuaalse nõusoleku mõtestamise mudelid”
- Intimacy directors & coordinators - “Defining Consent: From FRIES to CRISP!”;